

Förvaltning av Gåsö Naturreservat – betesdjur i Kalvhagen

Gåsö svar och förslag till Länsstyrelsen och Lysekils kommun

Uppdatering april 2015

Nedan följer uppdaterad mailväxling baserad på beslut och protokolltext från Natur & Viltvårdsföreningens styrelsemöte i 2015-01-13, vilket följdes av bifall i Samfällighetens styrelse 2015-01-14.

Detta skickades över till Lysekils kommun, vilka tyvärr dröjde en stund med att återkoppla p.g.a sjukskrivning. Nu har deras svar inkommit och vi är överens. Läs hela mailväxlingen nedan och återkom gärna med synpunkter och kommentarer!

mvh

Gåsö Natur & Viltvårdsförening samt Samfällighetsförening

april 2015

Från: Ulf Tengroth [<mailto:ulf@kkikk.se>]

Skickat: den 26 februari 2015 23:11

Till: Anders Axelsson

Kopia: 'Göran Fredriksson'; hallex@spray.se; martinb6929@hotmail.com; 'fredrik af klercker'; 'Haglund Ann-Britt'; ann.n@live.se; 'Jonas Wilhelmsson'

Ämne: Restaurering av Kalvhagen

Hej Anders!

Tack för bra sammanträffande häromdagen.

Vi har nu haft vårt styrelsemöte i Gåsö Natur & Viltvårdsförening (GNVF) där vi (Göran och undertecknad) redogjorde för vårt möte med dig. Texten nedan (*kursiv*) är från protokollsutkastet som jag skall justera. Innan jag gör det önskar vi att du läser igenom texten och att du vidimerar att innehållet stämmer överens med det vi kom fram till vid mötet med dig.

Protokollsutkastet innehåller även beslut att följa det ursprungliga förslaget, dvs att förkasta det kompromissförslag som vi skickade som svar till dig.

1. Restaureringen av Kalvhagen:

Ulf och Göran inledde med att redogöra för styrelsemötet om vad som framkommit vid det separata möte som dagen innan hade hållits mellan Göran, Ulf och förvaltaren Anders Axelsson. Mötet med Axelsson i Göteborg föranleddes av vårt motförslag till en begränsad stängsling av Kalvhagen som styrelsen i GNVV enades om vid förra mötet den 13/1. Vid Ulf och Görans möte med Axelsson framkom att:

- Kommunens totala arealbidraget för Gåsö uppgår till ca 100.000kr/år, kommunens kostnader för förvaltningen av Gåsö överstiger detta belopp.*
- Lysekils kommun får betala djurägaren ca 2000 kr per ko på Gåsö utöver kostnaderna för djurtransporter och underhåll av stängsel och vattenförsörjning till djuren.*
- Kommunen är huvudman och sökare av arealbidraget gentemot Länsstyrelsen, på många håll har detta delegerats över på djurhållaren, men Axelsson menar att man då förlorar allt för mycket inflytande.*
- Axelsson är mycket tillfreds med hur nuvarande djurhållare sköter om sitt åtagande och att djurhållaren håller långsamväxande djur speciellt anpassade för det relativt fattiga foder som finns på Gåsö.*

- De ur biologisk synvinkel mest värdefulla och unika områdena på Gåsö är den strandnära delen av Kalvhagen runt vår eldplats, tillsammans med ett litet område på Storön mitt emot Kalvhagen.
- Ett genomförande av LONA-projektet utan delen av Kalvhagen mellan stigen och vattnet är enligt Axelsson inte aktuellt då denna del är den mest värdefulla att restaurera och bevara. Och Axelsson poängterar att enbart mekanisk röjning utan klövtramp inte räcker för att uppnå önskat resultat.
- Vårt tidigare önskemål om att korna skall vara borta från Gåsö vid ett på förhand fastställt datum är enligt Axelsson inte möjligt att utlova pga. att det beror på växtligheten från år till år. Kommunen vill inte riskera att bli återbetalningsskyldiga av arealbidrag om gräslängden efter betets avslut bedömts för högt. Korna skall dock vara borta från Gåsö senast 20 oktober varje år.

Om vi på Gåsö beslutar oss för att tillstyrka ett genomförande av LONA-projektet så skall följande gälla enligt Axelsson:

- Stängsling och framdragning av vatten genomförs nu i vår.
- Korna kommer att gå på efterbete i Kalvhagen från 15/8- senast 20/10 från och med i år.
- Mekanisk röjning av Kalvhagen genomförs höst, vinter och vår 2015-2016.
- Vi beslutar i samråd med Axelsson var de grindar som kommer att behövas skall placeras. Grindarna kommer att utföras som självstängande och vara lättöppnade.
- Inga kor på Långträet.
- Befintlig stängsling i den västra delen av Kalvhagen skall vara kvar, här kommer korna att vara som tidigare år.
- LONA-projektets löptid 2015-2017
- En utvärdering av kor i Kalvhagen kan ske först efter fem år (2020), pga. av EU's projektbidragstider som löper på fem år.
- Vårt bidrag till LONA-projektet kommer att ske genom "dagsverken". Axelsson översänder särskild blankett för detta. Blanketten med redovisning av utförda dagsverken skall varje månad redovisas till Kommunen. De arbetstimmar som vi hittills har lagt ner skall vi enligt Axelsson kunna tillgodoräkna oss. Strandstädning skall kunna ingå som dagsverken.

Beslut:

- Styrelsen beslutade efter omröstning att tillstyrka LONA-projektet med de klagöranden som redovisats ovan tillsammans med tidigare korrespondens med Axelsson och Alexandersson. Samtliga mötesdeltagarna var eniga i detta förutom Tomas Hall som reserverade sig i frågan.
- Vårt beslut lämnas härmed till Samfällighetens styrelse för vidare skyndsamt beredning. Göran och Ann-Britt åtar sig att till denna styrelse redogöra för beslutet i GNVF.

Påminner dig även att stämma av frågan om datum för när projekttiden skall börja räknas och vi får mallen du nämnde för att redovisa, av de timmar som Gåsöborna lagt ner i arbetet kopplat till Kalvhagen och som skall översättas till inarbetade dagsverken

Tacksam för snabb återkoppling.

Med vänlig hälsning

Ulf Tengroth

Från: Anders Axelsson [<mailto:anders.axelsson@lysekil.se>]

Skickat: den 2 april 2015 08:48

Till: Ulf Tengroth

Kopia: 'Göran Fredriksson'; hallex@spray.se; martinb6929@hotmail.com; 'fredrik af klercker'; 'Haglund Ann-Britt'; ann.n@live.se; 'Jonas Wilhelmsson'

Ämne: SV: Restaurering av Kalvhagen

Hej Ulf

Håller med dej det var ett bra och konstruktivt möte

Beklagar att jag inte hunnit att svara dej tidigare. Varit sjuk och borta 3 veckor så jag har precis landat på jobbet.

Det vi gör nu är att följa skötselplanen och slutföra restaureringen av biologiskt viktiga områden och där behöver vi ha er hjälp och stöd. Det gäller både praktiskt arbete och vara goda ambassadörer och informatörer så Gåsöborna känner sig delaktiga i vårt gemensamma mål att återskapa hävden och naturvärdena på Gåsö

Några förtydligande till protokollet

Sedan bildandet av naturvårdsområdet har reservatsförvaltningen finansierats av Lysekils kommun. Under dessa år har vi haft ett driftbidrag från länsstyrelsen på ca 20.000 kr/år alltså en symboliskt bidrag för förvaltningen. Efter inträdet i EU har detta bidrag dragits in och vi får söka olika EU-bidrag som står till förfogande för jordbruket. Där har summan varierat mellan 20.000 kr/år upp till de senaste åren ca 100.000 kr/år. Detta har varit ett speciellt stöd för bete på öar sk mosaikstöd som skall täcka de högre driftkostnader för transporter ombesörjande av vatten tillsyn som exempel. Detta stöd är under omprövning och vi vet inte idag vad vi får ut för innevarande år. EU-stödet lär hamna mellan 20.000 och 100.000 kr för 2015.

Varför vi söker bidraget (djurägaren kan också söka) är att det är så pass stora variationer i stödet från år till år och för att upprätthålla en kontinuitet i betet så väljer vi söka för dessa områden. Vi riskerar annars att beteshållare kommer att hoppa av och konsekvensen blir då att vi kan bli utan djur något eller några år.

Det är också ett krav på att vi skall uppnå ett betesresultat och detta sker regelbundna kontroller av EU-kontrollant, som ni säker har sett har vi varit ute på höstarna och kompletterat med manuell gräsrojning för att vi skall uppfylla kraven vid en kontroll. Skulle vi inte uppfylla kraven som vi har på oss för stödet får vi betala tillbaka inte bara årets stöd utan vi riskerar att få betala de senaste 5 årens stöd. Detta är också en faktor som gör att det inte finns någon beteshållare som är beredd att själva söka stöden.

Ersättningen till djurhållaren var för 2014 1.900kr/ko. Som upplysning kan jag informera att detta är en låg siffra. Det finns reservat som får betala upp till 3.000kr/djur. De djuren vi har är anpassade för naturvärden och är anpassade för det relativa fattiga fodret som finns på Gåsö och det blir inte den viktökningen på djur som det normalt skall bli. Så djurbidraget är bl.a. kompensation för minskad köttproduktion och ökade kostnader för tillsyn.

Lona projektet

Lona projektet innebär att vi kan få ett bidrag på högst 518.000 kr från länsstyrelsen för restaurering av kulturlandskapet Kalvhagen. För detta krävs en motprestation av er på Gåsö och Lysekils kommun på motsvarande summa för att kunna utväxla länsstyrelsens pengar.

Detta kan ske genom att bidra direkt med pengar till projektet eller eget arbete. För en förening får vi räkna max 200 kr/timme och den totalsumma som vi i projektet kan utväxla i föreningsform är 219.000 kr vilket skulle innebära 137 arbetsdagar a 8 tim/arbetsdag.

Vi tror oss kunna tillgoda räkna oss den tid ni lagt ned på strandstädning röjningsarbete slätter from juni 2014, men det måste vi redovisas på den blankett som vi håller på att ta fram.

Dikning

Frågan om kostnader för tidigare dikning kan vi inte ta med oss i detta projekt

Informationsskylt angående projektet

Vi skall se om vi inte kan ta fram informationsskyltar om Lona-projektet och de bör ju komma på plats innan vi startar

Mvh och Trevlig påsk

Anders Axelsson
Naturvårdsförvaltare

Från: Ulf Tengroth [<mailto:ulf@kkikk.se>]

Skickat: den 8 april 2015 09:27

Till: Anders Axelsson

Kopia: 'Göran Fredriksson'; hallex@spray.se; martinb6929@hotmail.com; 'fredrik af klercker'; 'Haglund Ann-Britt'; ann.n@live.se; 'Jonas Wilhelmsson'

Ämne: SV: Restaurering av Kalvhagen

Hej Anders!

Tack för ditt förtydligande.

Vi, dvs Natur & Viltvårdsföreninge och Gåsö Samfällighet, meddelar alla boende på ön.

Vad är nu nästa steg avseende LONA och Kalvhagen?

Om vi önskar utföra renoveringsdikning, tex Lunnevik. Hur skulle vi kunna gå tillväga?

/ulf

Från: Anders Axelsson [<mailto:anders.axelsson@lysekil.se>]

Skickat: den 8 april 2015 13:20

Till: Ulf Tengroth

Ämne: SV: Restaurering av Kalvhagen

Hej

Känner vi nu att förankringsprocessen är klar så kommer jag att sätta mej ned med vår djurhållare och lägger upp en arbetsplan för arbetet

Min tanke är då att vi gör en plan som redovisar vad Lysekils kommun utför och vad vi önskar få hjälp med av er. Även en tids och kostnadsuppfattning.

Denna arbetsplan stämmer vi av med er

Kontaktar under veckan vår beteshållare
Mvh
Anders

From: Ulf Tengroth [mailto:ulf@kkikk.se]
Sent: den 8 april 2015 19:21
To: 'Anders Axelsson'
Cc: 'Göran Fredriksson'; Jonas Wilhelmsson; ann.n@live.se; hallex@spray.se; 'Haglund Ann-Britt'; martinb6929@hotmail.com; 'fredrik af klercker'; Jonas Wilhelmsson
Subject: SV: Restaurering av Kalvhagen

Hej Anders!
Som vi ser det nu är förankringsprocessen klar i enlighet med tidigare mail.
Vi kommer att gå ut med infon till alla hushåll på Gåsö

Med vänlig hälsning

Ulf Tengroth

Uppdatering januari 2015

Gott Nytt År!

Strax innan jul fick vi svar på våra frågor angående förvaltningen av Gåsös natur och fauna. Länsstyrelsen har svarat på alla utom fråga 8, finansiering, som kommunen besvarat. Vi ser fram emot era synpunkter!

mvh
Gåsö Natur & Viltvårdsförening samt Samfällighetsförening
januari 2015

1. "Gynnar betande kor floran eller ej? I så fall vilka arter?"

Svar: Ja - utan tvekan då det gäller de drygt 170 hävdgynnade arter vi har i länet och som minskar starkt pga att nötkreatur inte får beta på naturbetesmark. Ref: 1992 U.Ekstam, Om hävden upphör.

2. "Vilka tider skulle kor beta Kalvhagen"

Svar För naturbetesmark är lämplig betesperiod 10 maj till 10 oktober. Men Specifikt för Kalvhagen kan man av floravårdsskäl beta sent tex 1 augusti till 20 oktober och samtidigt komplettera med hjälpslåtter ca 20- 30 juli detta har god effekt på floran på torr kalkrik mark som Kalvhagen.

3. "Finns det andra möjligheter för restaureringsarbetet i Kalvhagen" Svar: Kalvhagen är inte ett restaureringsområde av naturbetesmark i egentlig mening. Utan ett område som behöver en förstärkt bevarandeinriktad hävd för att motverka igenväxning och utarmning av kalkfloran.

4.A) "Vad är målet och syftet med Kalvhagen i detalj"

Svar A) Målet är att bevara och sköta Kalvhagen enligt principerna för traditionell och historisk hävd med inriktning på ett bevarandeariktat nötbete som är långsiktigt bra skötselriktning.

B) Kulturmiljön är en välhävdad naturbetesmark med lång historisk kontinuitet.

5. "På Älgön använder man svedjebränning"

Svar Jag tror ni menar förnabränning eller stråbränning av gräsmark. Det är en utmärkt skötselinsats när betesdriften hjälpslåttern inte har fungerat fullt ut året innan och man har ett täcke av gul gräsförna på marken. Men årlig regelbunden bränning kan förändra florans mot arter som klarar brand bra medan andra hävdgynnade arter går tillbaka. Gräsbränning är också riskabel att genomföra och måste ske på våren för att vara effektiv.

6. " Stängsling av området"

Svar Stängslingen bör göras för hela området så att all gräsmark finns inom samma fålla. Bättre att hålla borta djuren från fållan den period som djuren är problematiska och tillgripa hjälpslätter med efterbete.

7. "Alternativ till stängsling av Kalvhagen" Svar: Slätter av icke stenig mark samt regelbunden buskröjning är ett alternativ. Dock kostnadskrävande och jobbigt med röjning avverkning av igenväxningsvegetation.

8. "Hur ser arealstödet ut?"

Svar Anders Axelsson, Lysekils kommun:

I år har jag fått 120.000 kr i arealstöd totalt för kommunen. Då ingår andra områden i detta. Gåsö andel borde ligga runt 80.000 kr grov beräknat. Beloppet har varierat från 20.000kr till detta belopp under åren men merparten har legat på det lägre beloppet. Det stöd vi fått ut har inte täckt de självkostnader som vi haft på reservaten utom de sista åren. Dvs ersättning till beteshållaren, båttransporter, vattenkostnad, underhåll av stängsel, kompletteringslätter för att uppfylla villkoren för arealstöden.

I dagsläget är det mycket oklart för den nya 5 årsperioden vad vi kan lyckas få ut i Eu-bidrag. Det pågår diskussioner hur Eu-bidragen skall fördelas till det svenska jordbruket för den nya perioden, var på information för två veckor sedan och det förväntas klarna under våren. Det Lonabidrag som vi fått för restaurering måste vi ju utväxla med egen arbetsinsats som jag tidigare informerat om.

9. "Skall all mark på Gåsö förvaltas på samma sätt- är kor enda lösningen"

Svar Nötbetet är idag själva basskötseln av naturreservatets olika betespräglade natur- och vegetationstyper som artfattiga klippedar, kärr och fuktängar, salta strandängen frisk naturbetesmark kalkgräsmarker samt åkermark. Kor är inte enda lösningen. Betänk att den historiska hävden på Gåsö och Storön var baserad på fyra olika produktionsriktningar. Åkerbruk med potatisodling m m, sätterbruk (ängsskötsel) för vinterfoder, djurproduktion nöt får och häst, lövtäkt på träd och buskar för vinterfoder (till får) samt klenved till spisen. Allt detta slit ut på markerna höll odlingslandskapet öppet och blomsterrikt på ett sätt som vi har svårt att idag föreställa oss. Det är ekonomiskt omöjligt för naturvården att återupprätta och bekosta en sådan historisk hävd med fyra olika brukningstyper om än mycket intressant kulturhistoriskt och naturvårdsmässigt. Då skulle man återföra åkrarna i brukat skick med spannmål och vallodling. Ängarna vid Kalvhagen och saltan strandängen mellan Gåsö och Storön slås för vinterfoder sedan efterbetas. Alla fuktiga blöta kärr och fuktängar slås och efterbetas. Djuren nöt och får betar ute i bergen under sommaren och på ängar och vallar på hösten. Man samlar betydande mängder klenved.

10. "Vad händer om korna betar av fröspridande blommor"

Svar Det händer inte så mycket vad gäller mängden frön som faller till marken och kan etablera en ny planta då alla hävdgynnade arter är anpassade till avbetning och blommar på nytt igen men inte i samma färgrika prakt som på försommaren. En av finesserna bakom bete och även slåtter är att ingen art får herraväldet i grässvålen utan tusen blommor tillåts blomma och etablera sig på trampskadade mikroplatser i grässvålen. Betet gör att många av de frön som produceras i en betesmark har stor chans att bilda en ny uppväxande planta. Det är detta som gör naturbetesmarken med lång kontinuitet i hävden så blomsterrik. Sedan är många av de betsgynnade blommande arterna perenna och behöver inte sätta frö varje år. Men man måste se upp med att inte få ett hårt nednötande bete då försvinner mycket av de blommande arterna och bara kort gräs återstår som på en golfbana.

11. "Hur påverkar betningen frööräset och bärbuskar ..."

Svar Betningen reducerar om den fungerar väl mycket av ogräsfloran som tistlar skräppor mfl fröproduktiva arter. Enkelt uttryckt - de blir inte mycket sådana växter i betes- eller slåttermarken. Vissa betesratade områden gödselhögar etc kommer att bära en del sådana kvävegynnade arter men den stora förekomsten av viktiga fröproducenter kommer att finnas kring åkerrenar vägkanter kring häckar stengärdesgårdar samt på tångbankarna utmed stränderna där mållor av olika arter är viktiga fröproducenter för fåglar. Många av de bärande buskarna vi har i brynkanterna bär taggar och tornar för bla skydd mot avbetning (Rönn och oxel undantaget) så frötillgången för fåglar kan nog anses som väl säkrad även inom en betesfällas kantzoner.

12. " Kan bränning och manuell röjning vara en lösning"

Svar Nej pga att man har ingen uthållighet i en sådan skötselriktning och man kommer inte att märka att markerna successivt korkar igen med allt tätare busk- och trädsnår. Röjningsmetoden har heller ingen floravårdande effekt. Den fungerar bäst för att hålla utsikten från stugfönstret öppen mot havet och där är engagemanget oftast tillräckligt stort.

september 2014:
Hej,

Nedan finner ni uppdatering och information om de viktiga diskussioner som startades i våras / somras. Denna text har skickats till Länsstyrelsen och Lysekils kommun som en konsekvens av årsmötena. Vi har i skrivande stund inte fått formellt svar på brevet.

Skicka synpunkter och kommentarer till Gåsö Natur & Viltvårdsförening / Samfälligheten!

Hej! Hoppas att ni har haft en lika fin sommar som alla vi som varit på Gåsö.

Vi har haft årsmöte (20 juli) i Gåsö Natur & Viltvårdsförening. Stämman var positiv och vill på olika sätt medverka till det utökade betet i Kalvhagen.

Frågan om utökningen av betet i Kalvhagen var även uppe på Gåsö samfällighetsförenings (fastighetsägarna) årsmöte den 13 juli.

Som en del i förankringsarbetet har vi haft en kulturaktivitet tillsammans med våra djurhållare den 15 juli. Lena och Håkan kom då ut till Gåsö och gick tillsammans med ca 45 hugade Gåsöbor ut och

möte djuren som då betade i Västervik. Bifogar bild. Det var en mycket uppskattad aktivitet och Lena och Håkan fick svara på många frågor. Aktiviteten kommer även att bli en del av ett reportage i nästa års Gåsö Guide.

Som en del av vårt årliga slätterarbete tog vi i år tillfället under att rensa ytan som vi under många år haft för eldning i Kalvhagen. Platsen har nu sanerats och jord tillsammans med miljöfarligt avfall har körts till Ångbåtsbryggan där Göransson hämtat 2 containers som körts till deponi. 200 säckar med totalt ca 2 kubik. Allt som en förberedelse för att möjliggöra betet i Kalvhagen.

Vi vill försöka hålla tempo och ser det som viktigt att, så långt som möjligt, få med alla boende på Gåsö. Utgångspunkten är, som ni förstår av ovan aktiviteter, att Gåsö ställer sig positiv till arbetet, det finns hos vissa oro för stängslingen, tillgängligheten, konsekvenser för floran och faunan.

Som speciellt viktigt framhålls bl.a. att man måste kunna ta sig runt Kalvhagen utan hinder samt att marken inte blir söndertrampad och att blomningen på försommaren kan fortgå. Detta har även varit en utgångspunkt i våra inledande diskussionerna med er.

Frågorna nedan är från årsmöte och andra diskussioner som förevarit under sommaren, ber om ursäkt om de är många och att många går i varandra.

Vi skulle varas tacksamma om ni så långt som möjligt kan svara på dessa så att vi kan återkoppla till medlemmarna. Har ni frågor så är ni välkomna att kontakta oss.

* Gynnar betande kor floran eller ej? I så fall vilka arter?

* Vilka tider skulle kor beta Kalvhagen?

* Finns det andra möjligheter för restaureringsarbetet i Kalvhagen än med hjälp av betande kor? Vilka i så fall?

* Vad är målet och syftet för Kalvhagen enligt skötselplanen lite mer i detalj? Vilken kulturmiljö vill man återskapa?

* På Älgön utanför Kungälv använder man först och främst svedjebränning som alternativ. Skulle det fungera på Gåsö?

* Om det blir stängsling av området hur bör denna ske? Kan ett alternativ vara en fägata?

- Enligt verksamhetsberättelse 2013-2014 för samfälligheten (http://www.gaso.nu/samfallighet/stamma_14/vVerksamhetsberattelse_Gaso_samfallighet_2013-2014.pdf) har länsstyrelsen följande målsättning med sin verksamhet på Gåsö. Dvs:

Att bibehålla kulturlandskapet.

Floravården, artbevarande

Friluftslivet – upprätthålla stigsystemet, göra Gåsö tillgängligt.

Frågan som ställs till länsstyrelsen är om det finns andra alternativ än instängsling och kor för att lösa detta i Kalvhagen. Finns det alternativ till instängsling i Kalvhagen, om så. Vilka?

* Hur ser arealstödet ut som kommunen får och hur fungerar det?

* Skall all mark på Gåsö och Storön skall förvaltas på ett och samma sätt? Det finns ju en mängd olika biotoper på öarna.

Är kor enda lösningen?

* Vad händer om korna betar av fröspridande blommor innan de fröat av sig? Om tex korna släpps in på våren?

* Hur påverkar betning av kor frögräset och bärbuskar som mängder av flyttfåglar äter på deras sista stopp innan flygningen över sundet till Danmark, är endast öppenhållandet av markerna det viktiga inte vad som finns kvar att äta för det vilda?

*Kan bränning och manuell röjning och sparande av viltbefrämjande buskar och träd vara en lösning?

Hälsningar från

Styrelsen, Gåsö Natur & Viltvårdsförening
Styrelsen, Gåsö Samfällighetsförening
2014-09-18